

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, kwiecień 2010

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/49/2010

WIEK EMERYTALNY

Kobiet i Mężczyzn

– TAKI SAM CZY RÓŻNY

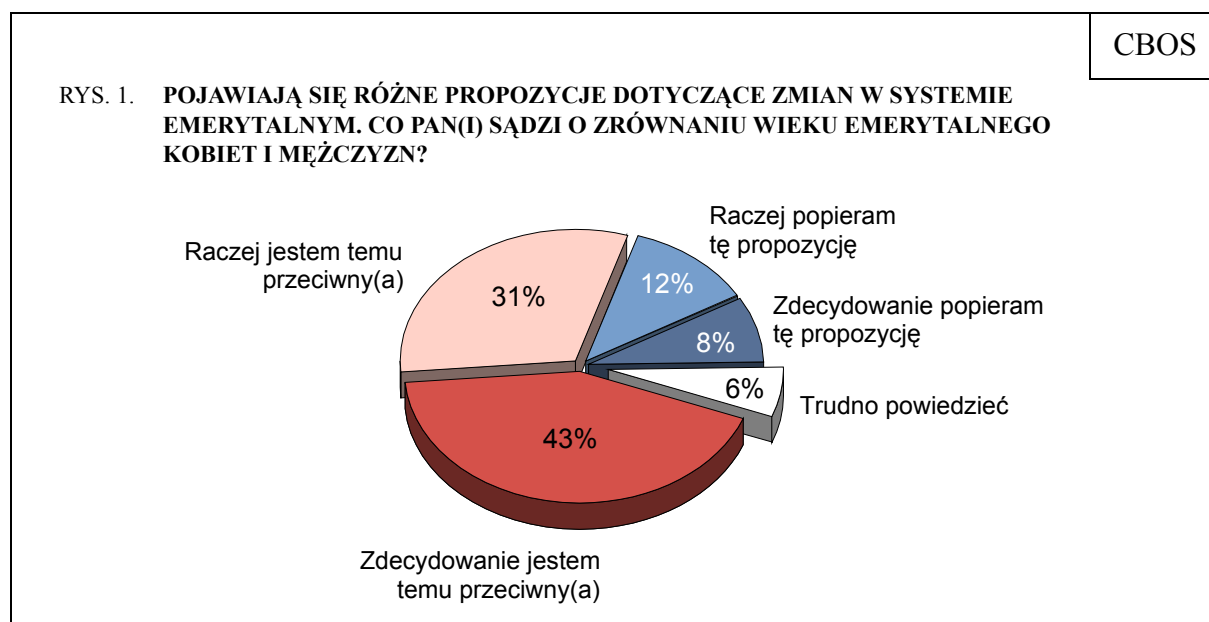

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
4 lutego 2010 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Twórcy wprowadzonej w 1999 roku reformy emerytalnej zakładali ujednoczenie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn. Mimo późniejszych prób i postulatów zmian w tym zakresie kobiety nadal nabywają uprawnienia emerytalne w wieku 60 lat, a mężczyźni pięć lat później. Zróżnicowanie wieku emerytalnego ze względu na płeć jako sprzeczne z konstytucyjną zasadą równości wobec prawa i równości płci oraz niekorzystne dla kobiet zaskarżył do Trybunału Konstytucyjnego Rzecznik Praw Obywatelskich. O zgodności z konstytucją zaskarżonego przepisu zdecyduje teraz Trybunał.

Postulat zrównania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn nie znajduje przyzwolenia społecznego¹. Rozwiązaniu temu przeciwnych jest niemal trzy czwarte dorosłych Polaków (74%). Popiera je jedna piąta (20%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (237) przeprowadzono w dniach 4–10 lutego 2010 roku na liczącej 1021 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków. Zob. także komunikat CBOS „Oceny proponowanych zmian w systemie emerytalnym”, marzec 2010, oprac. Beata Roguska.

Sprzeciw wobec ujednolicenia wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn przeważa we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych. Co ciekawe, propozycja zrównania wieku emerytalnego obu płci częściej budzi opór samych zainteresowanych, a więc kobiet (81%) częściej niż mężczyzn (67%). Stosunkowo bardziej przychylnie reagują na nią ludzie młodzi (29% w wieku 18–24 lata), mieszkańcy największych miast (31%) oraz osoby najlepiej wykształcone (28% z wyższym wykształceniem) i sytuowane (36% badanych o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1500 zł). Zdecydowanie najczęściej postulat zrównania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn przyjmują z aprobatą właściciele firm (46%).

Sprzeciw wobec zmian w systemie emerytalnym dominuje w elektoratach wszystkich partii politycznych cieszących się największym poparciem społecznym. Postulat zrównania wieku emerytalnego obu płci ma jednak wyraźnie więcej zwolenników wśród zdeklarowanych wyborców PO i SLD niż wśród sympatyków PiS i PSL.

Tabela 1

Elektoraty partyjne	Pojawiają się różne propozycje dotyczące zmian w systemie emerytalnym. Co Pan(i) sądzi o zrównaniu wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn ?		
	Popieram tę propozycję	Jestem temu przeciwny(a)	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	32	65	3
SLD	24	76	0
PiS	9	90	1
PSL	3	91	6

Dezaprobate wyrównania wieku emerytalnego obu płci wyrażają także osoby ubezpieczone w nowym systemie, w tym szczególnie kobiety.

Tabela 2

Pojawiają się różne propozycje dotyczące zmian w systemie emerytalnym. Co Pan(i) sądzi o zrównaniu wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn ?	Odpowiedzi		
	ogółu ubezpieczonych w nowym systemie (N=235)	kobiet (N=114)	mężczyzn (N=121)
	w procentach		
Popieram tę propozycję	25	16	34
Jestem temu przeciwny(a)	71	82	61
Trudno powiedzieć	4	2	5

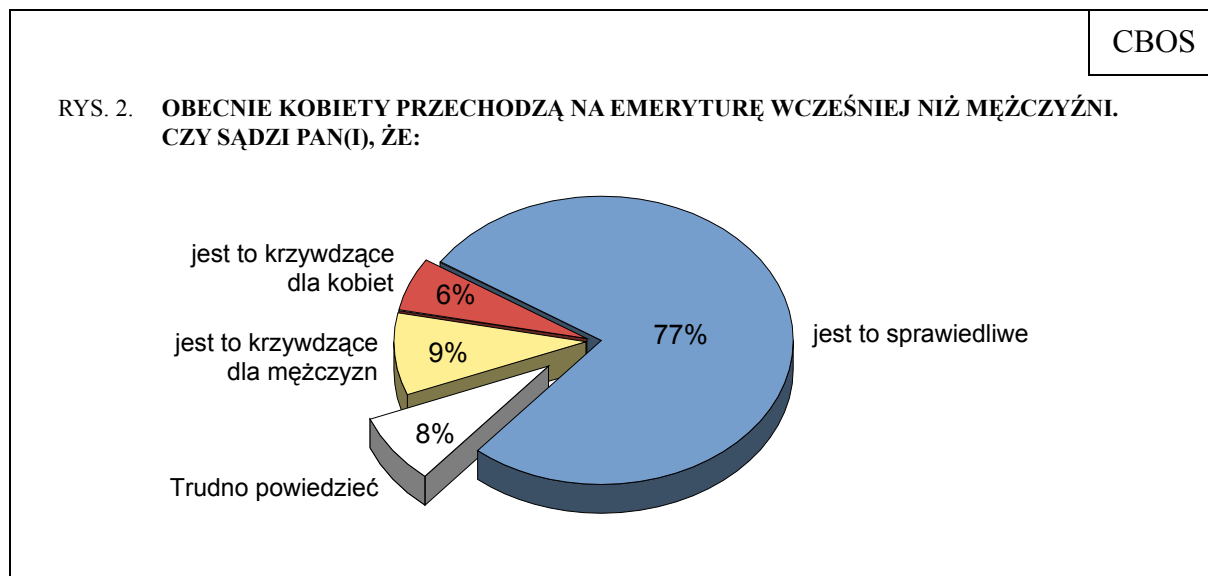
Przeciwnicy zrównania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn tłumaczą zasadność utrzymania dotychczasowych przepisów przede wszystkim większym obciążeniem kobiet

pracą, wynikającym z konieczności łączenia przez nie obowiązków zawodowych i domowych. Często przywoływany jest także argument, że kobiety po zakończeniu aktywności zawodowej są potrzebne rodzinie, aby pełniły funkcje opiekuńcze wobec wnuków i innych osób wymagających opieki, np. starszych rodziców. Bardzo wielu przeciwników zrównania wieku emerytalnego podkreśla, że kobiety są słabsze fizycznie i nie mogą tak długo jak mężczyźni pracować w zawodach wymagających pracy fizycznej. Inne argumenty przeciw zmianom dotychczasowych przepisów były przywoływane zdecydowanie rzadziej. Mniej niż co piąty badany z tej grupy wskazywał, że kobiety mają mniej powodów, aby chcieć dłużej pracować zawodowo, często bowiem wykonują gorsze, słabiej opłacane prace. Zarazem tylko nieliczni tłumaczyli swoje stanowisko przekonaniem, że kobiety przykładają do pracy zawodowej mniejszą wagę niż mężczyźni. Rzadko powoływano się także na tradycję, wskazując argument, że kobiety przyzwyczyły się do wcześniejszego przechodzenia na emeryturę.

Odpowiedzi przeciwników zrównania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn (N=756)

	CBOS
Z podanej listy proszę wskazać dwa najważniejsze powody, dla których, Pana(i) zdaniem, kobiety powinny zachować prawo do przechodzenia na emeryturę wcześniej niż mężczyźni	
Kobiety więcej pracowały w życiu, bo oprócz pracy zawodowej były obciążone obowiązkami domowymi	65%
Kobiety są potrzebne rodzinie: będąc na emeryturze mogą zająć się wnukami i innymi osobami wymagającymi opieki	46%
Kobiety są słabsze fizycznie, nie mogą tak długo pracować w zawodach wymagających pracy fizycznej	39%
Kobiety mają mniej powodów, by chcieć dłużej pracować – często wykonują gorsze, słabiej opłacane prace	17%
Kobiety przyzwyczyły się do tego, że mogą przechodzić wcześniej na emeryturę	7%
Kobiety przywiązują mniejszą wagę do pracy zawodowej niż mężczyźni	3%
Inny powód	1%
Trudno powiedzieć	1%

W opinii zdecydowanej większości Polaków rozwiązanie, w myśl którego kobiety osiągają wiek emerytalny pięć lat wcześniej niż mężczyźni, jest sprawiedliwe. Pozostali mający wyrobione zdanie na ten temat częściej sądzą, że jest to krzywdzące dla mężczyzn niż dla kobiet. Dane te wyraźnie pokazują, że możliwość wcześniejszego (w porównaniu z mężczyznami) przechodzenia przez kobiety na emeryturę traktowana jest raczej jako przywilej niż dyskryminacja.

W ostatnich kilkunastu latach opinie na temat właściwego wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn nie zmieniły się w sposób zasadniczy. W minionej dekadzie dyskusja w tej materii spowodowała jednak, że zróżnicowanie wieku emerytalnego obu płci stało się w świadomości społecznej nieco mniej oczywiste niż jeszcze w latach dziewięćdziesiątych. Opinie w tej kwestii zaczęły się trochę różnicować – przybyło osób zarówno uznających obecne przepisy za krzywdzące dla kobiet, jak i takich, które postrzegają je jako krzywdzące dla mężczyzn.

Tabela 3

Obecnie kobiety przechodzą na emeryturę wcześniej niż mężczyźni. Czy sądzi Pan(i), że:	Wskazania respondentów według terminów badań				
	IX 1995	X 1999	IV 2002	IX 2007	II 2010
	w procentach				
– jest to sprawiedliwe	87	85	77	80	77
– jest to krzywdzące dla kobiet	2	3	8	4	6
– jest to krzywdzące dla mężczyzn	4	6	4	6	9
Trudno powiedzieć	7	6	11	10	8

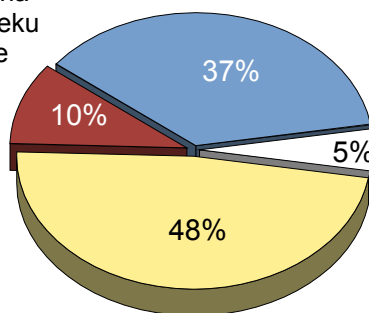
W nowym systemie emerytalnym wysokość przyszłej emerytury została ściślej powiązana z wielkością wpłacanych składek oraz przewidywanym okresem pobierania świadczeń. Krótszy staż pracy i dłuższa perspektywa pobierania emerytury oznaczają uzyskiwanie przez kobiety niższych świadczeń emerytalnych. Szacuje się, że przy takim samym „kapitale składkowym” kobieta przechodząca na emeryturę pięć lat wcześniej niż mężczyzna będzie otrzymywać świadczenie o jedną trzecią niższe.

Uświadomienie sobie finansowych skutków zróżnicowania wieku emerytalnego obu płci tylko do pewnego stopnia modyfikuje stanowisko badanych w kwestii tego, w jakim wieku kobiety powinny przechodzić na emeryturę. W społecznej ocenie dłuższa praca kobiet powinna być wyborem, a nie koniecznością. Zdaniem największej części ankietowanych (48%) kobiety powinny same decydować, czy chcą przejść na emeryturę wcześniej niż mężczyźni i otrzymywać niższe świadczenia czy też wolą pracować tak długo jak mężczyźni, aby wypracować sobie wyższą emeryturę. Więcej niż co trzecia osoba (37%) uważa, że mimo niekorzystnych skutków finansowych wcześniejszego nabywania przez kobiety uprawnień emerytalnych, powinny one pracować krócej niż mężczyźni. Tylko co dziesiąty ankietowany (10%) jest zdania, że wiek emerytalny pracowników obu płci powinien być zrównany, a kobiety powinny być zobligowane do dłuższej pracy, niezależnie od tego, czy chcą czy też nie.

CBOS

RYS. 3. W NOWYM SYSTEMIE EMERYTALNYM WYSOKOŚĆ EMERYTURY JEST ZALEŻNA OD WIELKOŚCI SKŁADEK ZGROMADZONYCH NA INDYWIDUALNYM KONCIE. JEŚLI KOBIETY BĘDĄ PRZECHODZIŁY NA EMERYTURĘ WCZEŚNIEJ NIŻ MĘŻCZYŻNI, TO EMERYTURY KOBIET BĘDĄ DUŻO NIŻSZE NIŻ EMERYTURY MĘŻCZYŻN. CZY, PANA(I) ZDANIEM:

kobiety powinny przechodzić na emeryturę w takim samym wieku jak mężczyźni, aby otrzymane przez nie świadczenia były podobnej wysokości co świadczenia mężczyzn

kobiety powinny, jak dotąd, przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli otrzymane przez nie świadczenia będą przez to niższe

Trudno powiedzieć

powinno się umożliwić kobietom wybór przechodzenia na wcześniejszą niż mężczyźni, a przez to niższą emeryturę lub kontynuowania pracy do obecnego wieku emerytalnego mężczyzn, aby otrzymać podobną emeryturę

Jak pokazują wyniki naszych badań, w ciągu ostatniego półtora roku wyraźnie zwiększył się (o 12 punktów) odsetek zwolenników utrzymania dotychczasowych przepisów dotyczących wieku nabywania uprawnień emerytalnych, nawet jeśli oznacza to niższe świadczenia dla kobiet. Być może jest to podyktowana obawami reakcja na coraz częściej pojawiające się postulaty i zapowiedzi zrównania wieku emerytalnego obu płci.

Tabela 4

W nowym systemie emerytalnym wysokość emerytury jest zależna od wielkości składek zgromadzonych na indywidualnym koncie. Jeśli kobiety będą przechodziły na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, to emerytury kobiet będą dużo niższe niż emerytury mężczyzn. Czy, Pana(i) zdaniem:	Wskazania respondentów według terminów badań			
	XII 2003	IX 2007	X 2008	II 2010
	w procentach			
– kobiety powinny, jak dotąd, przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli otrzymane przez nie świadczenia będą przez to niższe	23	24	25	37
– kobiety powinny przechodzić na emeryturę w takim samym wieku jak mężczyźni, aby otrzymane przez nie świadczenia były podobnej wysokości co świadczenia mężczyzn	4	8	10	10
– powinno się umożliwić kobietom wybór przechodzenia na wcześniejszą niż mężczyźni, a przez to niższą emeryturę lub kontynuowania pracy do obecnego wieku emerytalnego mężczyzn, aby otrzymać podobną emeryturę	69	58	60	48
Trudno powiedzieć	4	10	5	5

Umożliwienie kobietom wyboru, czy chcą dłużej pracować i otrzymywać wyższe świadczenia czy też wolą krócej pracować i mieć niższe emerytury, najczęściej postulują mieszkańcy największych miast (62%), badani z wyższym wykształceniem (66%) oraz osoby najlepiej sytuowane – o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1500 zł (63%). Za krótszą pracą kobiet, nawet jeśli wiązałoby się to z niższymi świadczeniami emerytalnymi, opowiadają się najczęściej mieszkańcy wsi (47%) i rolnicy (48%) oraz osoby zatrudnione w spółkach właścicieli prywatnych i państwa, a więc przede wszystkim pracownicy sprywatyzowanych zakładów państwowych (47%). Zrównanie wieku emerytalnego obu płci, tak aby kobiety otrzymywały świadczenia emerytalne podobnej wysokości, stosunkowo najczęściej popierają właściciele firm (27%).

Za elastycznymi przepisami dotyczącymi wieku emerytalnego kobiet opowiada się większość sympatyków PO i SLD oraz blisko połowa zadeklarowanych wyborców PiS. Jedynie w elektoracie PSL przeważa opinia, że kobiety powinny pracować krócej niż mężczyźni, nawet jeśli ich świadczenia emerytalne będą przez to niższe.

Tabela 5

Elektoraty partyjne	W nowym systemie emerytalnym wysokość emerytury jest zależna od wielkości składek zgromadzonych na indywidualnym koncie. Jeśli kobiety będą przechodziły na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, to emerytury kobiet będą dużo niższe niż emerytury mężczyzn. Czy, Pana(i) zdaniem:			
	kobiety powinny, jak dotąd, przejść na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli otrzymane przez nie świadczenia będą przez to niższe	kobiety powinny przejść na emeryturę w takim samym wieku jak mężczyźni, aby otrzymane przez nie świadczenia były podobnej wysokości co świadczenia mężczyzn	powinno się umożliwić kobietom wybór przejścia na wcześniejszą niż mężczyźni, a przez to niższą emeryturę lub kontynuowania pracy do obecnego wieku emerytalnego mężczyzn, aby otrzymać podobną emeryturę	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	27	13	58	2
SLD	31	10	56	3
PiS	40	9	47	4
PSL	53	7	34	6

Umożliwienie kobietom wyboru, czy chcą pracować krócej niż mężczyźni i pobierać niższe emerytury czy też chcą pracować tak samo długo i otrzymywać wyższe świadczenia emerytalne, popiera również większość osób (zarówno mężczyzn, jak i kobiet), które w przyszłości będą pobierać emerytury według nowego systemu.

Tabela 6

W nowym systemie emerytalnym wysokość emerytury jest zależna od wielkości składek zgromadzonych na indywidualnym koncie. Jeśli kobiety będą przechodziły na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, to emerytury kobiet będą dużo niższe niż emerytury mężczyzn. Czy, Pana(i) zdaniem:	Odpowiedzi		
	ogółu ubezpieczonych w nowym systemie (N=235)	kobiet (N=114)	mężczyzn (N=121)
	w procentach		
– kobiety powinny, jak dotąd, przejść na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli otrzymane przez nie świadczenia będą przez to niższe	29	30	28
– kobiety powinny przejść na emeryturę w takim samym wieku jak mężczyźni, aby otrzymane przez nie świadczenia były podobnej wysokości co świadczenia mężczyzn	8	3	13
– powinno się umożliwić kobietom wybór przejścia na wcześniejszą niż mężczyźni, a przez to niższą emeryturę lub kontynuowania pracy do obecnego wieku emerytalnego mężczyzn, aby otrzymać podobną emeryturę	61	65	57
Trudno powiedzieć	2	2	2

Propozycje zrównania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn niezmiennie napotykają silny opór społeczny. Przeciwnie temu rozwiązaniu są przede wszystkim same kobiety, także te ubezpieczone w nowym systemie. W opinii społecznej dobrą alternatywą dla podwyższenia wieku emerytalnego kobiet byłoby umożliwienie im wyboru, czy chcą przejść na emeryturę w wieku 60 lat czy też później. Rozwiązaniem wychodzącym naprzeciw tym postulatom byłoby zapewnienie kobietom, które osiągnęły wiek emerytalny i chcą pracować, ochrony przed zwolnieniem z pracy.

Opracowała
Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1

		Pojawiają się różne propozycje dotyczące zmian w systemie emerytalnym. Co Pan(i) sądzi o zrównaniu wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn?			Liczba osób
		Popieram tę propozycję	Jestem temu przeciwny(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		20	74	6	1017
Płeć	Mężczyźni	26	67	7	486
	Kobiety	14	81	5	531
Wiek	18-24 lata	29	65	6	135
	25-34	25	67	8	194
	35-44	22	73	5	156
	45-54	15	81	4	180
	55-64	16	81	2	171
	65 lat i więcej	15	76	9	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	14	78	8	384
	Miasto do 20 tys.	21	70	9	137
	20-100 tys.	22	76	2	193
	101-500 tys.	21	74	5	163
	501 tys. i więcej mieszk.	31	66	2	140
Wykształcenie	Podstawowe	18	72	10	249
	Zasadnicze zawodowe	18	80	3	261
	Średnie	20	75	5	348
	Wyższe	28	67	5	159
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	30	66	4	88
	Średni personel, technicy	25	64	11	43
	Pracownicy adm.-biurowi	15	79	6	65
	Pracownicy usług	27	71	1	64
	Robotnicy wykwalifikowani	19	74	7	120
	Robotnicy niewykwalifik.	8	92		55
	Rolnicy	6	80	14	54
	Pracujący na własny rach.	46	54		37
Bierni zawodowo	Renciści	19	77	4	75
	Emeryci	13	80	6	215
	Uczniowie i studenci	29	65	6	89
	Bezrobotni	30	65	5	56
	Gospodynie domowe i inni	13	83	4	57
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	21	75	4	136
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	22	74	3	76
	sekt. pryw. poza rolnict.	26	69	5	232
	prywatnym gosp. rolnym	10	77	13	49
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	20	73	7	169
	501-750	14	80	6	157
	751-1000	18	81	1	179
	1001-1500	16	79	5	156
	Powyżej 1500 zł	36	59	5	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	17	73	10	152
	Średnie	17	77	6	477
	Dobre	25	71	4	388
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	21	72	7	50
	Raz w tygodniu	18	77	5	472
	1-2 razy w miesiącu	22	73	5	156
	Kilka razy w roku	21	73	6	242
	W ogóle nie uczestniczy	24	68	8	97
Poglądy polityczne	Lewica	28	71	1	147
	Centrum	21	73	6	321
	Prawica	19	78	3	310
	Trudno powiedzieć	15	74	11	240

Tabela 2

		Obecnie kobiety przechodzą na emeryturę wcześniej niż mężczyźni. Czy sądzi Pan(i), że:				Liczba osób
		jest to sprawiedliwe	jest to krzywdzące dla kobiet	jest to krzywdzące dla mężczyzn	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		77	6	9	8	1019
Płeć	Mężczyźni	73	6	12	9	487
	Kobiety	81	5	7	7	532
Wiek	18-24 lata	75	5	11	9	135
	25-34	70	7	13	10	195
	35-44	78	6	11	5	156
	45-54	82	4	7	7	180
	55-64	83	6	6	6	171
	65 lat i więcej	77	7	7	9	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	82	6	5	7	384
	Miasto do 20 tys.	78	5	11	5	137
	20-100 tys.	77	3	12	8	193
	101-500 tys.	76	4	11	9	164
	501 tys. i więcej mieszk.	66	11	12	10	141
Wykształcenie	Podstawowe	79	7	5	8	251
	Zasadnicze zawodowe	86	3	7	5	260
	Średnie	77	4	11	8	348
	Wyższe	61	11	16	12	160
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	57	10	19	14	88
	Średni personel, technicy	65	6	21	7	43
	Pracownicy adm.-biurowi	79	4	8	10	65
	Pracownicy usług	79	7	12	3	65
	Robotnicy wykwalifikowani	83	4	7	6	120
	Robotnicy niewykwalifik.	91	2	4	2	55
	Rolnicy	80	4	4	12	54
Pracujący na własny rach.	61	16	16	8	37	
Bierni zawodowo	Renciści	78	10	4	8	75
	Emeryci	82	5	7	6	215
	Uczniowie i studenci	76	1	12	11	89
	Bezrobotni	70	6	10	14	56
	Gospodynie domowe i inni	89	4	5	2	57
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	72	7	10	12	138
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	81	5	9	5	76
	sekt. pryw. poza rolnict.	72	6	14	7	232
	prywatnym gosp. rolnym	78	6	4	12	49
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	82	3	7	7	169
	501-750	81	5	7	7	157
	751-1000	79	4	10	6	180
	1001-1500	79	5	11	5	155
	Powyżej 1500 zł	66	11	12	10	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	78	5	7	10	153
	Średnie	80	6	7	7	477
	Dobre	75	6	12	7	389
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	78	8	6	8	50
	Raz w tygodniu	81	5	9	5	472
	1-2 razy w miesiącu	79	5	8	8	157
	Kilka razy w roku	70	6	12	11	243
	W ogóle nie uczestniczy	74	6	6	14	97
Poglądy polityczne	Lewica	73	9	10	8	148
	Centrum	76	6	11	7	321
	Prawica	76	6	11	7	310
	Trudno powiedzieć	84	3	3	9	240

Tabela 3

		W nowym systemie emerytalnym wysokość emerytury jest zależna od wielkości składek zgromadzonych na indywidualnym koncie. Jeśli kobiety będą przechodziły na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, to emerytury kobiet będą dużo niższe niż emerytury mężczyzn. Czy, Pana(i) zdaniem:				Liczba osób
		kobiety powinny, jak dotąd, przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli otrzymane przez nie świadczenia będą przez to niższe	kobiety powinny przechodzić na emeryturę w takim samym wieku jak mężczyźni, aby otrzymane przez nie świadczenia były podobnej wysokości, co świadczenia mężczyzn	powinno się umożliwić kobietom wybór przechodzenia na wcześniejszą niż mężczyźni, a przez to niższą emeryturę lub kontynuowania pracy do obecnego wieku emerytalnego mężczyzn, aby otrzymać podobną emeryturę	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		37	10	48	5	1020
Płeć	Mężczyźni	34	13	47	6	487
	Kobiety	39	7	48	6	533
Wiek	18-24 lata	35	13	47	5	135
	25-34	27	12	56	4	195
	35-44	42	10	45	3	156
	45-54	36	7	52	5	180
	55-64	41	6	47	6	171
	65 lat i więcej	39	10	39	13	184
Miejsce zamieszkania	Wieś	47	8	38	7	385
	Miasto do 20 tys.	30	10	54	6	137
	20-100 tys.	33	8	53	6	193
	101-500 tys.	37	11	48	4	163
	501 tys. i więcej mieszk.	18	13	62	7	142
Wykształcenie	Podstawowe	40	9	40	11	251
	Zasadnicze zawodowe	41	8	48	3	262
	Średnie	39	10	45	5	348
	Wyższe	17	13	66	4	159
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	17	12	66	5	88
	Średni personel, technicy	30	14	47	9	43
	Pracownicy adm.-biurowi	43	3	52	1	65
	Pracownicy usług	34	13	51	2	64
	Robotnicy wykwalifikowani	45	9	43	3	120
	Robotnicy niewykwalifik.	30	4	58	8	55
	Rolnicy	48	6	38	9	54
	Pracujący na własny rach.	21	27	52		37
Bierni zawodowo	Renciści	48	12	31	9	75
	Emeryci	37	8	45	10	216
	Uczniowie i studenci	32	11	51	7	89
	Bezrobotni	37	15	42	6	57
	Gospodynie domowe i inni	46	2	49	3	57
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	28	6	61	6	136
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	47	14	35	5	76
	sekt. pryw. poza rolnict. prywatnym gosp. rolnym	30	14	53	3	233
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	40	7	44	8	169
	501-750	41	9	45	5	157
	751-1000	41	10	42	6	180
	1001-1500	30	11	54	5	156
	Powyżej 1500 zł	23	11	63	4	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	35	7	45	14	154
	Średnie	43	9	43	5	478
	Dobre	29	11	55	4	388
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	37	13	44	6	50
	Raz w tygodniu	41	10	45	4	472
	1-2 razy w miesiącu	43	6	43	8	159
	Kilka razy w roku	28	10	52	9	242
	W ogóle nie uczestniczy	24	10	60	7	97
Poglądy polityczne	Lewica	41	15	38	6	148
	Centrum	35	9	51	4	321
	Prawica	34	11	51	4	310
	Trudno powiedzieć	40	4	45	11	240